

DOĞU AKDENİZ'DE SULAR ISINIRKEN..

Yrd.Doç.Dr.Sait Yılmaz

Giriş:

Son günlerde Türkiye'nin gündemi üç ana konuya odaklandı; İsrail ile yaratılan ve gittikçe tırmanan kriz sonucu ortaya çıkan askeri çatışma senaryoları, hükümetin terörle müzakere sürecinden terörle mücadele stratejisine dönmesinin konjonktürel olarak neden olduğu terör olaylarındaki artış ve nihayet Doğu Akdeniz'de işin içine bu sefer Kıbrıs Rum Kesimi ve dolaylı olarak Yunanistan, AB ve ABD'nin de katıldığı doğalgaz ve petrol aramaları konusundaki gerilim. Bunların yanına, Türkiye'nin Batılı müttefikleri ile Ortadoğu'da oynamaya çalıştığı, hukuksak dayanağı olmayan rollerin uzun vadeli olumsuz sonuçlarını da yakın gelecekte yaşamaya başlayacağını not etmeliyiz. Politika, bir yönü ile yaşanan en büyük başarısızlıkları dahi çok büyük bir başarı olarak göstermek sanattır. Nitekim bugün basının büyük bir bölümünde hükümetin uygulamaları özellikle Ortadoğu'da kendine vazife edindiği anlayış "Türkiye'nin artık bölgesel güç olduğu, Araplar ve dünya gözünde itibarının arttığı, bu yüzden İsrail ile karşı karşıya gelmesinin çok normal olduğu" şeklinde açıklanmaktadır. Hükümetin şantajları karşısında eli kolu bağlı olan medya, askerler ve hatta KKTC Başkanı bile hükümetin hassasiyetlerine katılıyor ya da destek oluyor gibi gözükerek günü kurtarmak derdindeler. Peki, gerçekte neler oluyor? Türk dış politikası belki de tarihinin en ağır döneminden geçiyor. Sıfır sorun politikası sıfır sonuç bile vermedi; eksi sonuç veriyor, eldekileri de kaybettirdi, yeni kayıplar yolda. Üstelik ülkenin başına olmadık yeni çoraplar örülüyor, sorunlar yumağı gittikçe içinden çıkılmaz hale geliyor ve bu durum önü alınmazsa yakın gelecekte Türkiye'yi bölücü terör ile birlikte iki hatta üç cepheli savaş riskine sürüklüyor yani iki buçuk savaş olasılığı gerçek olabilir. Bu makalede, bütün bunların nedenleri üzerinde duracak ve geleceği okumaya çalışacağız.

Türk Dış Politikası Çözüm Değil Sorun Üretiyor...

Dış politikanın temel aktörü devlettir. Her ne kadar devlet içi ve dışı aktörler de hükümetin politikasına ve uluslararası ilişkilere etki edebilirse de asıl olan hükümetin niteliği ve uyguladığı dış politika felsefesidir. Bugünkü hükümetin 2003 yılından beri uyguladığı dış politikayı mercek altına alacak olursak 2007 bir dönüm noktasıdır. 2003-2006 döneminde tecrübesiz hükümetin Irak konusunda öngörüsüzlüğü Irak'ın kuzeyinde bir "de facto" Kürt devletinin kurulmasına zemin hazırlamıştır. Her ne kadar bu yapılanmanın temeli Özal dönemine kadar götürülüp, Çekiç Güç ve sonrasında Irak kuzeyindeki oluşumlara seyirci kalınmasına bağlansa da, 2003'den sonra Türk askerinin ayağının buradan kesilmesine bu hükümet neden olmuştur. 2003 ile birlikte, Irak'ın kuzeyindeki gelişmeler ABD'nin ve Kürt grupların icazetine girmiş, Türkiye'nin buradaki çıkarları PKK ile mücadeleye o da ABD'nin istihbarat desteği ve hava harekâtına indirgenmiş, kara operasyonları çok sınırlı sayıda ve şartlarda yapılabilmıştır. Bugün PKK terör örgütünün yok edilmesi geçmişte yaptığımız gibi ancak Irak'ın kuzeyindeki bataklığın kurutulmasına bağlıdır. Nitekim İran bugünlerde PJAK için böyle yapmaktadır ama Batılı sözde müttefiklerimiz ancak bize engel olabilmektedir. 2007 yılı ile birlikte Türk dış politikasında ideolojik ve adına "idealist" denilen ütopyacı bir anlayış ortaya çıkmış ve bu politikanın ABD ve AB başta olmak üzere dış odaklarla birlikte götürülmeye çalışılması, bugünlerin başlangıcı olmuştur.

Türk dış politikası oluşturma sürecinde ve uygulamalarında yolunda gitmeyenleri ve hataları sıralayalım;

- Hükümetin politika anlayışı; Türk dış politikası son yıllarda İslamcı ve Yeni Osmanlıcı anlayış içinde hayali projeler ve hedefler peşinde şekillenmiş, ulusal çıkar ve öncelikler bir kenara bırakılmıştır. Türkiye, idealist olarak tanımlanan bu politika çerçevesinde İslam dünyasında kendine imaj yaratacak sansasyonlar peşine düşmüş, one-minute ve Mavi Marmara maceraları, Somali'ye yardım gibi öncelikler Türkiye'ye gündeminde öne çıkarılırken, Türkiye kazanç hanesine hiçbir şey koyamamış ama İsrail'i düşman ederek, bugünkü sorunların çatalanmasına neden olmuştur. Ulusal meseleler Batı politikalarına armağan edilmiş, Ortadoğu'ya ABD yönlendirmesi ile bakış hızla Büyük Kürdistan'ı şekillendirirken, Kuzey Kıbrıs AB uğruna satılmış ama aç gözlü Rumlar fırsatı tepmiştir.

- Hükümetin dış politika oluşturma süreci; MGK Genel Sekreterliği ve Dışişleri Bakanlığı gibi devlet politikasının etkin rolleri olan kurumlar devre dışı bırakılmıştır. Bunlar sadece tavsiye makamı ya da sekreteryaya haline dönüştürülmüş, hükümetin kendi ideolojisine yakın kişilerle kurduğu politikalar "parti politikası" olmaktan öteye gidememiştir. Dış politika süreci ABD ve AB gibi dış merkezlere danışılarak ve koordineli yürütüldüğü için ülke çıkarlarından ziyade uluslararası çıkarlar yani Batılıların çıkarları öne çıkmıştır. Büyük Ortadoğu, Medeniyetler Arası Diyalog gibi projelere çekilerek, Türkiye kendi sonunu getirebilecek girdaplara girmiştir. Ne yazık ki hükümet içte ve dışta bir operasyon partisi olmaktan öteye gidememektedir. Bu ülkenin bir bakanı izlenen dış politikanın "sokak-siyaset diyalektiğinin" en parlak örnekleri olduğunu söyleyerek, Türkiye'nin bir devlet olmaktan ne kadar uzaklaştığını itiraf etmektedir.

- Türkiye'de ulusal birlik ve beraberlik büyük darbe yemiştir, insanlarımız kutuplaştırılmış, ülkemizi ayakta tutan değerlerimiz demokrasi, inanç özgürlüğü, kimlik kisvesi altında vb. bir bir yok edilmektedir. Ülkemizde Cumhuriyet değerleri ve Atatürk ilkeleri telaffuz edilemez hale gelmiştir. Türk medyası, askeri, akademisyenleri, sivil toplum örgütleri, baskı grupları hükümeti eleştiremez olmuş, ülkeye korku sinmiştir. Ortadoğu'ya demokrasi satmaya çalışan Türkiye, kendi halkının dönüşümü için de bir kurgu oluşturduğundan otoriter değil artık totaliter bir rejim haline gelmiştir. Hükümetin uyguladığı parti politikalarına verilen destek bu grupların günü kurtarma endişesinden ibarettir. 2007 yılından itibaren asker ve sivil arasındaki makas oldukça açılmış ve onarılamaz hale gelmiştir. Hükümetin politikalarının ve bunları uygulama kabiliyetinin inandırıcılığı zayıftır. Hükümet, Polis teşkilatından sonra MİT'i de yanlış işlerde kullanmaktadır.

Tüm bunlara bölücü terör ile yapılan mücadelede 2007 yılında strateji değişikliğine gidilerek yapılan büyük yanılığın bugün yarattığı terör canavarını da eklemeliyiz. Terörle mücadelede silahsız çözüm adı altında terör örgütü ve siyasi uzantıları ile pazarlığa girilerek yürütülen terörle müzakere süreci; hem PKK terör örgütünü uyandırmış ve eylemlerini azdırmış, hem de terör örgütünü umut haline getiren siyasi uzantıları ile birlikte Güneydoğu Anadolu'da ikili bir yapının ortaya çıkmasına neden olmuştur. Yanlış stratejinin kaynağında ABD ve AB'nin Kürt devleti tezgahına inanmak ve askerleri devre dışı bırakmak kadar, başta Dışişleri Bakanı olmak üzere hükümetin dış politika anlayışının "Mezopotamya Vizyonu" gibi ütöpik ve "uluslararası" bir anlayışa oturmasıdır. Böylece bir yanda Irak'ın kuzeyinde Kürt devleti kemikleşmiş, diğer yandan PKK azmış, "Büyük Kürdistan" hayalini pompalayanlar tarafından Kürt kardeşlerimizin kafası karıştırılmıştır. Türkiye'nin terör ile mücadelesinin temelinde kimlik ve demokrasi değil, Kürtçülük sorunu vardır. Terörün silahsız çözümü yoktur, bugün Türkiye gündeminin en önemli maddesi terör örgütünün bir kez daha yok edilmesi ve bu ikili yapının eritilmesidir.

İsrail İle Yaratılan Kriz Ortamı Rasyonel Değildir...

Ülkelerin daimi dostları ve düşmanları yoktur, çıkarları vardır. Önemli olan ülke çıkarlarını maksimize edecek işbirliği ortamını yaratmak, bu yoksa en azından köprüleri atmamaktır. Köprüler yıkılacaksa da bu Ermenistan ile yaşanmakta olduğu gibi ülke çıkarlarının gerektirdiği bir ölçekte olmalıdır. Nitekim Türkiye'nin Ermenistan ile yaşadığı mevcut husumetin temelinde bu ülkenin ülkemizden hukuksuz ve gerçek dışı talepleri kadar, Azerbaycan ile olan çıkarlarımızın çok daha önemli olması yatmaktadır. 2003 yılı öncesi yakın coğrafyamızda Türk dış politikası için çok önemli iki müttefik ülke vardı; İsrail ve Azerbaycan. Bunlardan birincisini İslam dünyasına, diğerini ABD'ye yaranmak için kaybettik. Sonuç elde var sıfır bile değil, çünkü evdeki bulguru kaybettiğimiz gibi yeni düşmanlar kazandık. Doğu Akdeniz'de düşmanlar birleşti ve sinerji yaratmaya başladılar. Yeni güvenlik problemlerimiz oldu ve bunların artması için karşımızda artık bir ittifak var. Üstelik bu ittifak karşısında çok güvendiğimiz ne ABD ne de AB bundan sonra yanımızda olmayacaktır. İsrail ile yaratılan kriz ortamının parametrelerini ve sonuçlarının neler olabileceğini iyi okumamız gerekir. Eğer İsrail ve Rumlar karşısında askeri bir çözüme güveniyorsak, bu çok büyük bir yanılığ olur.

Türkiye'nin İsrail ile yarattığı kriz ortamı rasyonel değildir çünkü çıkarlarına, daha açık bir ifade ile kazanılan-kaybedilen hesabı çok açık vermektedir. Türkiye'nin İsrail ile iyi ilişkiler içinde bulunmasında hayati çıkarları vardır. Bunların başında terörle mücadelede, istihbarat ve askeri alanlarda on yıllardır sağlanan işbirliği gelmektedir. Türkiye'nin Arap dünyası ile İsrail'e rağmen yakınlaşmasında temel düşünce hep uluslararası örgütlerde Arap ülkelerinin oylarını alabilmek olmuş, ama her defasında İsrail ile ilişkiler Yahudi Lobisinin sağladığı potansiyel de göz önüne alınarak öncelikli hale gelmiştir. Bazılarının iddia ettiği gibi Türkiye ve İsrail bu coğrafyada rakip değil, güçlü birer müttefikler çünkü çıkarları uyumaktadır. Bu aynı zamanda Türkiye'nin Araplarla olan sağlıklı ilişkilerinin de bir sigortasıdır. Yani Türk-İsrail ilişkilerinin iyi olması en çok Araplara yaramaktadır. İsrail'i karşımıza alarak Filistin davasına hizmet edilemeyeceği, bunun bölgede gerilim ve çatışma riskini artırmasından başka Türkiye'nin karşısına yeni düşmanlar ve sorunlar getireceği bugün daha net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Üstelik, bu gerginliğin Türkiye'ye umulduğu gibi ne Arap dünyasında ne de Batı dünyasında bir prestij sağlamadığı, bunların sadece içerdeki belli medya unsurlarının bir tasavvuru olduğu anlaşılmalıdır. Özetle, Türk-İsrail gerginliğinin iki ülkeye de bir katkısı yoktur ama Türkiye'nin kaybedeceği çok şey olabilir. Türkiye'nin başı iyiden iyiye belaya girebilir.

Türk dış politikası son yıllarda üstüne vazife olmayan işlerle meşguldür. Bunların başında Suriye'de iç isyan tetikleme, Libya'nın yabancılar tarafından işgaline katılmak, İran'a karşı kalkan olmak gibi roller gelmektedir. Bu girişimler ülke sicilini bozacak ve ileride Türkiye üzerinde çok daha büyük oyunların oynanmasına ortam hazırlayan gelişmelerdir. Yani demokrasi ve insan hakları gerekçesi arkasında isyancıların eline silah veren Türkiye'nin Suriye'de çevirdiği dolaplar bir gün kendisine de silah olarak dönecektir. Üstelik bugün yapılanların Irak'ta olduğu gibi Türkiye'ye hiçbir faydası yoktur, istikrarsızlık artacak, bundan da faydalanan gene sadece Batılılar olacaktır. BM'de Somali ve Filistin'i savunarak prestiji topladığını, hemen her dakika one-minute propagandası ile halkın gerçekleri görmesini engellediğini sanan iktidar önce Ankara'nın 20 km. ötesinde Türk halkının yaşadıklarının farkında olmalı, önceliği ülke çıkarlarına ve milli meselelere vermelidir. Bunların başında yeniden yarattığı canavar olan bölücü terörün askeri ve siyasi alanda eritilmesi gelmektedir. Mevcut hükümetin İslamcı, ütöpik ve Batı endeksli politikaları bugün Türkiye'yi her

alandaki çatışmanın en sıcak aşamalarına taşımıştır. Şimdi Doğu Akdeniz sahnesine odaklanalım.

Doğu Akdeniz'de Neler Oluyor?

GKRY'nin 17 Şubat 2003'te Mısır, 17 Ocak 2007'de Lübnan, 3 Şubat 2011'de İsrail ile imzaladığı Münhasır Ekonomik Bölge Sınırlama Anlaşmaları'nın geçerliliği ve bu anlaşmalar sonrasında parsellenen bölgeler tartışmanın temelini oluşturmaktadır. Münhasır Ekonomik Bölge (MEB), kıyı devletin sahil şeridinden itibaren başlar ve 200 millik bir alanı kapsar. BM Deniz Hukuku Sözleşmesine göre, sahil devletlerin deniz yatağındaki sulara, deniz yataklarında ve bunların toprak altında doğal kaynakların araştırılması, işletilmesi ve korunması ile ilgili faaliyetlerde bulunması hakkı vardır. Türkiye ve KKTC ile GKRY ve Yunanistan'ın arasındaki krizin temelinde, Kıbrıs'taki sorun bir çözüme kavuşmadan, adaya ait olan MEB'nin tek tarafı olarak, Rum kesimi tarafından kullanılmaya başlanmış olması yatmaktadır. Türkiye'nin, İsrail ile olan ilişkilerin de askıya alınması ve köprülerin atılması, GKRY'ni bölgede, İsrail ile işbirliğine itmiştir. GKRY'nin ihaleye çıktığı 4, 5, 6, 7 ve 1 no.lu sahalar Türkiye'nin kıta sahanlığındadır. Güney Kıbrıs'ın 1 Ekim'de Doğu Akdeniz'de petrol ve doğalgaz arama çalışmaları başlatma kararı üzerine Türkiye'de KKTC ile arasındaki bölgede petrol arayacağını açıkladı. Üstelik Türkiye, Rodos açıklarında Yunanistan'ı da işin içerisine çekecek bir misilleme hareketine girişme niyetindedir.

Doğu Akdeniz'deki kriz, İsrail ile Kıbrıs Rum Kesimi'nin münhasır ekonomik bölge anlaşması imzalaması, ardından İsrail ortaklı bir ABD şirketi vasıtasıyla Ada'nın güneyinde petrol ve doğalgaz arama ve sondaj çalışmaları yapacağını açıklamasıyla başladı. İsrail'in karasularının açıklarında dev bir doğalgaz yatağı bulmasının ardından, Rumlar İsrail ile anlaşarak aynı bölgenin kendi sınırlarına yakın yerlerinde arayışa girişti. Türkiye'nin itirazlarına rağmen ABD'li Noble Energy şirketi eliyle 'Afrodit' kod adlı bölgede doğalgaz ve petrol aramak için sondaj çalışmalarına başladı. Buna karşılık BM Deniz Hukuku Sözleşmesi'ne taraf olmayan Türkiye, kendisinden başka hiçbir devletin tanımadığı KKTC ile kıta sahanlığı anlaşması yaptı ve KKTC'yi münhasır ekonomik bölge ilan ederek, Girne ve Magusa açıklarında petrol ve doğal gaz arama niyetini açıkladı. Yunanistan anlaşmayı uluslararası hukuka aykırı, anlamsız ve geçersiz ilan etti. Rum stratejisi de, mücadele alanını özellikle uluslararası hukuk zemininde genişletmektedir. Görüldüğü gibi Türkiye karşısındaki cephede İsrail, Yunanistan ve Rum kesimi var, ABD var, her şeyden önemlisi bu işe kendi çıkarları açısından bakacak AB var. İşin içinde Rumlar olduğu zaman Rusları da karşı tarafa yazabiliriz. Peki, Türkiye tarafında kimler var? Hamas var, Filistin var, bir kısım Arap gazeteciler ve bir de Türkiye'deki malum gazeteci tayfası var. Arap hükümetlerini soruyorsanız onlar zaten 60 yıldır Batının işaret çubuğuna bakmaktadırlar.

Başbakan, çok güvendiği Batı karşısında yeni uyanmışa benziyor ve BM Genel Kurulu'nda yaptığı konuşmada Batıların BM'yi kendi çıkarlarına göre kullandığını söylüyor. Peki, sen öyle yapmadın mı? Libya ve Suriye'de olanların BM Şartnamesi'nde yer alan "devletlerin egemenlik ve toprak bütünlüğü ilkesi" ile ne alakası var? Ortadoğu'da oynanan oyun, Türkiye'nin Güneydoğusu ve Irak'ın kuzeyinde hazırlanan sahne yakında bizi vuracaktır. Ahmedinejat bile kendinden evvel sıranın Türkiye'ye geldiğini gördü ve tüm dünyaya ilan etti. Doğu Akdeniz'de; İsrail-GKRY-Yunanistan arasındaki askeri ittifakın yani "Akdeniz Eksenini"nin arkasında Almanya ve Fransa'nın İsrail'le birlikte yürüttüğü Türkiye karşıtı proje olduğunu unutmamalıyız. Merkel ve Nicolas Sarkozy'nin son bir yılda bu ülkelere pek çok ziyaret yaptığını hatırlayalım. Şimdi hükümete soralım; Türkiye'nin düşmanlarını bir cephede

topladınız, fırsat verdiniz, ne uğruna? Hala, İslam Ortak Pazarı, İslam NATO'su hayali mi görüyorsunuz? Türkiye'de bunu hangi kurumlara dayanarak yapacaksınız? Çok güvendiğiniz ABD ve AB, size bir tuzak hazırladı ama bundan partiniz değil en çok Türkiye zarar görecek, KKTC daha da çıkmaza girecek. Gelişmeler Türk hükümetinin ne kadar zayıf ve hassas dengeler üzerinde yürüdüğünü bir kez daha göstermiştir.

Sonuç Yerine; Sıra Bize Geldi...

Şimdi tartışılan konu şu; ufukta savaş var mı? Muhtemel Türk-İsrail savaş senaryosunun kara sınırı olmadığı için bir deniz-hava savaşı olacağını iddia edenler var. Türkiye, Kıbrıs Rum Yönetimi ve İsrail'e karşı güç gösterisi yaparken, diğer yandan uluslararası kamuoyuna "gerekirse savaşırız" mesajı vermektedir. Ancak, bu blöfün inandırıcılığı çok azdır. Batılı güçler hazır ortamını bulmuşken bu bulanık sularda balık avlamak niyetindedir. Kriz daha da tırmanabilir ve Türkiye'nin çok zor durumda kalmasına neden olacak oldu-bittiler ortaya çıkabilir. Yakın zamana kadar dost ve müttefik olan iki ülke yanlış politikacıların elinde bugün karşılıklı savaş planları yapar hale geldi. Yaratılan bu suni kriz gibi savaş da asla rasyonel değil ve hiç kimseye faydası olmaz. Sorun şu: neden ve ne için İsrail ile karşı karşıyayız? Yani böyle bir gerilimden ya da hadi diyelim savaştan Türkiye'nin eline geçecek? Terörü mü çözeceğiz, Kıbrıs meselesini mi? Hayır, o zaman niye? Türkiye, güçlü bir müttefikini kendine düşman etmektedir. İsrail ile olan husumet, Kıbrıs Rum Kesimi ve Yunanistan'ın uzun zamandır beklettikleri heveslerinden bir kısmını tetikledi, yarın Ermenistan veya Rusya gibi başka fırsatçıları da bir araya getirebilir. Başından beri söylediğimiz gibi dış politika; hesap, ulusal çıkar ve rasyonalite işidir. Böyle davranmadığınız takdirde Realizm'in çok iyi tarif ettiği gibi "sistem size acımaz", başınız beladan kurtulmaz ve nihayetinde sizi de yutar ya da parça koparır.